

Høringsinnspill fra NHO Elektro til Finanskomiteen om revidert Nasjonalbudsjett 2025

NHO Elektro takker for muligheten til å komme med høringsinnspill til Meld. St. 2 (2024-2025), Prop. 145 LS (2024-2025), Prop. 145 LS (2024-2025) og Prop. 146 S (2024-2025).

NHO Elektro vil ta opp to saker:

1. Norgespris – svak utredningskvalitet. Lytt til et stort flertall av høringsinstansene og send saken tilbake til regjeringen.
2. Ekstrabevilgning på 800 millioner til energiltak i bygg, gjennom Enova og Husbanken

Norgespris

Regjeringen har foreslått å bevilge 1 285 mill. kroner til Norgespris for strøm og fjernvarme i 2025. Og regjeringen varsler også at Norgespris kan koste 7 milliarder i 2026, dersom 70% av husholdningene i NO1,2 og 5 bruker tilbudet. Lovforslaget med mer detaljer er fortsatt ikke oversendt Stortinget.

NHO Elektro er kritisk til at en så kostbar og inngripende ordning som Norgespris fremmes uten nødvendig regelverksmessig og økonomisk faglig utredning. Vi savner fortsatt svar på sentrale spørsmål om hvordan ordningen påvirker kraftmarkedet, investeringer i energieffektivisering, lokal energiproduksjon og hva som vil komme av avbøtende tiltak. Vi merker oss også at regjeringen direkte vil vri konkurranseflatene i varmemarkedet når fjernvarmeselskaper skal motta statsstøtte for å subsidiere fjernvarmeprisen til husholdningene. Det gir EØS-rettslige spørsmål som ikke er utredet.

Norgespris ble sendt på høring fra regjeringen 10. mars i år. Det ble raskt avdekket at grunnlaget var faglig svakt og dårlig utredet. Blant høringsinstansene som har kritisert forslaget er Regelrådet, Konkurransetilsynet, SSB, NVE/RME og Advokatforeningen. De peker på svakheter som manglende kostnadsberegninger, risiko for økte priser og redusert forsyningssikkerhet. Regelrådet gir forslaget rødt lys for utredningskvalitet. Også den svenske systemoperatøren Svenska kraftnät og svenske energimyndigheter er bekymret for hvordan ordningen vil påvirke det nordiske kraftmarkedet.

NHO Elektro understreker at det vi adresserer er forvaltningsmessige og utredningstekniske forhold – altså kvaliteten på saksforberedelsen av Norgespris. Og ikke støttetiltakenes politiske målsetting om å hjelpe husholdninger med høye strømutgifter.

Det er forståelig at regjeringen ønsker å gi husholdningene økt trygghet. Det kan gjøres på måter som også ivaretar behovet for fleksibilitet og riktige insentiver til investeringer i gode energiløsninger. Et lovende alternativ er en modell utarbeidet av Samfunnsøkonomisk analyse, som innebærer en mer målrettet strømtøtteordning. Her får husholdningene et fast månedlig beløp, uavhengig av faktisk strømforbruk, men basert på gjennomsnittsforbruket for boligtypen de bor i. Dette vil gi økonomisk forutsigbarhet, samtidig som husholdningene fortsatt har økonomisk motivasjon til å redusere eget forbruk gjennom tiltak som energieffektivisering, solkraft eller styringssystemer.

Vi anmoder Finanskomiteen å se nærmere på om konsekvensene for aktører som faller utenfor ordningen er tilstrekkelig vurdert – både i Norge og i våre nordiske naboland. Videre, om alternative løsninger til Norgespris er vurdert på en forsvarlig måte – og til slutt om økonomiske, juridiske og konkurransemessige konsekvenser er godt nok belyst. Kommer Finanskomiteen til samme konklusjon som et stort flertall av høringsinstansene, at forarbeidet er mangelfullt, bør komiteen sende saken tilbake til regjeringen.

Forslag til ekstrabevilgning på 800 millioner til energiltak gjennom Enova og Husbanken:

Stortinget ber regjeringen øke bevilgningene til Enova og Husbanken med 800 millioner kroner for 2025, øremerket energieffektivisering og lokal energiproduksjon i bygg.

Begrunnelse

Netto kostnadsøkning for innføring av Norgespris i 2025 er anslått til 800 mill. kroner, ettersom bevilgningen for strømsøknadsordningen reduseres når Norgespris skal tre i kraft. Vi ber Stortinget bevilge 800 millioner kroner ekstra til energiltak i bygg gjennom Enova og Husbanken.

Vi har også forslag til to verbalvedtak – for å understøtte arbeidet med energiltak i bygg ytterligere:

Forslag til verbalvedtak til RNB

- 1. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet for 2026 å utarbeide en handlingsplan med nye og eksisterende virkemidler som sikrer at elforbruket i bygg i 2030 ikke overstiger 55,6 TWh og energibruk samlet ikke overstiger 69 TWh.***

Begrunnelse

Når handlingsplanen for energieffektivisering ble lagt frem i 2023, og NVE fikk i oppdrag å utrede et mål om 10 TWh strømsparing var strømforbruket i bygg på 62,8 TWh (2022). Vi var da 7,2 TWh unna målet om 10 TWh strømsparing i bygg innen 2030. I kortsiktig kraftbalanse fra NVE fra april 2025 har NVE en prognose om at strømforbruket i bygg vil være 62,2 TWh i 2030. Her har NVE ikke hensyntatt virkningene av å innføre Norgespris på strøm for husholdninger, virkningene av nedsatt elavgift eller virkningene av å fjerne Enova-avgiften. Utvikling og prognose viser vi er langt unna å 10 TWh målet.

Det samlede målet for energibruk i bygg 69 TWh er i samsvar med anbefalingen fra bl.a. LO og NHO. I Enovas investeringsstøtte til energieffektivisering gis det ikke støtte til tiltak som øker mengden elektrisitet brukt til oppvarmingsformål. Dette utelukker blant annet støtte til varmepumper og støtte til varmesentraler med varmepumpe i bygg med fjernvarme eller biobrensel. Dette er bygg som i utgangspunktet har et lavt strømforbruk, men like fullt høy energibruk og høye energikostnader.

Det trengs en oppdaterthandlingsplan med nye og eksisterende virkemidler som sikrer at elforbruket i bygg i 2030 ikke overstiger 55,6 TWh og energibruk i bygg samlet ikke overstiger 69 TWh.

Forslag til verbalvedtak:

- 2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet for 2026 legge fram en konkret handlingsplan for 8 TWh solkraft som vedtatt i Anmodningsvedtak 923 i 2023. Handlingsplanen skal sørge for styringseffektiv måloppnåelse gjennom tiltak som blant annet fjerner barrierer, tilrettelegger energi- og bygningsregelverket for solkraftproduksjon, øker lønnsomheten for private investeringer i solkraftproduksjon og utløser potensialet for solkraftproduksjon på offentlige bygg og offentlig eide nedbygde arealer.***

Begrunnelse

I juni 2023 vedtok Stortinget et nasjonalt mål om 8 TWh solkraft i 2030. I kortsiktig kraftbalanse fra NVE fra april 2025 anslås at man ligger an til å kun nå 2 TWh solkraft i 2030.

Regjeringens tiltaksplan for økt utbygging av solenergi og lokal energiproduksjon, presentert i Prop. 104 S (2023 –2024), viser til at manglende lønnsomhet er en sentral barriere for å akselerere utviklingen. Det ble her ikke introdusert rammebetingelser eller budsjettmessige prioriteringer som vil kunne sikre måloppnåelse. Regjeringen skaper nå usikkerhet rundt realismen i målet som er vedtatt av Stortinget om 8 TWh solkraft innen 2030. Vi ber Stortinget følge opp at regjeringen jobber raskt og målrettet med å komme med en konkret handlingsplan for 8 TWh solkraft.